

Innspill fra Styringsgruppen for Bypakke Nord-Jæren til utkast mandat Byutredning Nord-Jæren

Hensikt med byutredningen

Vår (fylkeskommunens og kommunenes) forståelse av hensikten med byutredningen er å svare ut hvordan Nord-Jæren kan nå nullvekstmålet. Klimaforliket og Parisavtalen er bakgrunn for nullvekstmålet og virkemidler og kostnader for å nå målet må belyses. Vi savner en omtale av nullvekstmålets byutviklingsperspektiv som et tillegg til klimaperspektivet i mandatet.

Vi mener mandatet innledningsvis må ha et avsnitt som omhandler status for utredninger på Nord-Jæren. Nord-Jæren har etter vår mening dekket sitt utredningsbehov gjennom KVV/KS1 og vedtak av Bypakke Nord-Jæren med tilhørende KS2. Det er derfor viktig å avgrense byutredningsarbeidet til å sjekke ut om konseptvalg og vedtatt Bypakke Nord-Jæren gir ønsket måloppnåelse. I tilfelle det er avvik må aktuelle tiltak som kan nyttes for å sikre det ønskete målet identifiseres. Det er avgjørende å få satt rammene for utredningen i tidlig fase, spesielt med tanke på at det kun er satt av ett år til disposisjon for utredningen.

Utredningsbehov

Det er foreslått å gjøre analyser av effekten av ulike tiltakspakker. Nord-Jæren har gjennom flere års arbeid med Bypakke Nord-Jæren blitt enige om investeringstiltak de neste 15 årene. Vi forventer at vedtatt bypakke legges til grunn når det gjelder sammensetning av investeringstiltak. Vil ønsker ikke å åpne for nye «bypakkediskusjoner» ved å se på sammensetning av nye tiltakspakker. Prioritering mellom de ulike investeringstiltakene mener vi er en del av styringsgruppens løpende porteføljestyring. Vi mener utredningen må konsentreres til å sjekke ut om Bypakke Nord-Jæren gir ønsket måloppnåelse, hvilke virkemidler må settes inn for å nå målet og til hvilken kostnad. Eksempler på dette er mobilitetspåvirkningstiltak, parkeringsrestriksjoner og arealutvikling. Målet må være å få fram nyttig og beslutningsrelevant informasjon som kan legges til grunn for videre arbeid i bypakken, bymiljøavtale og revisjon av Regionalplan Jæren. Med tiden og ressurser tilgjengelig bør byutredningen begrenses til en overordnet «gap-analyse» i forhold til oppnåelse av nullvekstmålet. Konkret: Hvordan å komme fra en andel personbil (fører) på 57 prosent på Nord-Jæren¹ til en tilsvarende andel på 46 prosent i 2030² relatert til utviklingen av omfanget i regionens persontransport i samme perioden.

---

¹ (kilde: nasjonal RVU 2013/2014)

² (kilde: Urbanet analyse 2015)

Innhold og metode

I forslag til mandat er det foreslått at ulike tiltakspakker skal analyseres ved hjelp av transportanalyser og samfunnsøkonomiske beregninger. Vi mener at effekten av de ulike tiltakene ikke blir synliggjort godt nok i modellverktøyet som foreligger. I tillegg ber vi om at begrepet «tiltakspakker» vurderes endret. Begrepet blir mer forbundet med omstilling og tiltakspakker for å øke sysselsetting i regionen.

Vi har gjennom KS1 av konseptvalg «Buss- og jernbanebasert utvikling» og KS2 av Bypakke Nord-Jæren med sine investeringstiltak dokumentert at disse vil gi negativ samfunnsøkonomisk nytte. Byutvikling, endring av reisevaner, klima- og miljø og nullvekst i biltrafikken er viktige kriterier som gir liten uttelling i beregninger av samfunnsøkonomisk nytte. Vi mener at det blir feil å benytte seg av modeller og ordinære samfunnsøkonomiske beregninger. Sentrale effekter av ulike tiltak som kan bidra til måloppnåelse vil etter vår mening ikke synliggjøres godt nok med disse metodene. Maksimal samfunnsøkonomisk nytte er ikke hovedmålet for utviklingen av transportsystemet på Nord-Jæren. Det vi trenger er mer spesifikke metoder (f.eks. least cost planning) som belyser tiltakenes evne for å bidra til å oppnå nullvekst.

Vi mener at byutredningen må ta utgangspunkt i et omfattende eksisterende faglig grunnlag. Det må fokuseres på rammetallsvurderinger, erfaringsbasert kunnskap og kvalitative vurderinger for å gi svar på hvor og hvordan Nord-Jæren bør sette inn tiltak for å sikre måloppnåelse. Viktige element i innholdet som foreslås som en del av utredningen kan enkelt svares ut med grunnlag som allerede eksisterer. Vi ser likevel behov for at utredningen må se nærmere på bypakkens robusthet og ambisjoner.

Nord-Jæren har vært preget av sterk vekst i næring og befolkning de siste tiårene. I regionen er vi for tiden inne i en periode med lavkonjunktur. Aktiviteten innen oljebransjen er lavere enn den har vært de siste årene og dette har også fått innvirkninger på andre bransjer. Arbeidsledigheten har økt og trafikken har blitt redusert. Om noen år forventes det at regionen igjen opplever økt befolknings- og sysselsettingsvekst, og nedgang i arbeidsledigheten. Byutredningen må gjøre en vurdering av byområdets vekstpotensiale som et utgangspunkt for å foreslå mer treffsikre tiltak. Byutredningen bør gjennomføre en enkel vurdering av bypakkens robusthet gitt forskjellige utviklingsscenarioer.

I tillegg til tiltakenes antatte effekt på transportarbeid og økonomiske kostnader bør deres mulige virkninger på andre miljø- og samfunnsmessige forhold gis en kortfattet drøfting; for eks. folkehelse, byutvikling, tilgjengelighet m.m.

Byutredningen bør til slutt fremstå som et produkt staten og regionen kan bruke som et felles faglig ståsted for å føre forhandlingene om bymiljøavtalen. Regionens folkevalgte og administrativ ledelse må kunne forholde seg til et faglig dokument som på den ene siden gjenspeiler oppgavens kompleksitet og på den andre siden er «klart språk» faglig sett.

Stavanger, 24. oktober 2016